

WERKGELEGENHEID EN STRUCTUURVERANDERING GLASTUINBOUW*Marc Ruijs*

Voor de periode 2000-2006 zijn de kwantitatieve effecten van de structuurverandering in de glastuinbouw op de werkgelegenheid voor werknemers verkend. De structuurverandering omvat zowel de herstructurering van gebieden als autonome ontwikkelingen, zoals schaalvergroting en intensivering van de productiewijze. De effecten zijn bepaald voor vijf glastuinbouwregio's (Westland, Aalsmeer, West-Utrecht, Overbetuwe en Oost-Brabant) en hebben betrekking op de vaste dienstverbanden van werknemers van meer dan 20 uur per week en op tijdelijke dienstverbanden van 8-11 maanden.

Recente ontwikkelingen

Het areaal gespecialiseerde glastuinbouw is in Nederland tussen 1987 en 2000 met ruim 15% toegenomen tot 9.960 ha. Het aantal gespecialiseerde glastuinbouwbedrijven (bedrijven met meer dan twee derde van de productiecapaciteit in de glastuinbouwsector) is in diezelfde periode met 23% afgenomen tot 8.090. Het aantal werkzame personen (incl. ondernemer en gezinsleden) op glastuinbouwbedrijven is in genoemde periode met 27% toegenomen tot 76.740. Het aantal werknemers met een vast (meer dan 20 uur per week) en een tijdelijk (8-11 maanden) dienstverband is in diezelfde periode met 32% toegenomen tot 30.680. Het aandeel vrouwelijke personen (inclusief ondernemer en gezinsleden) is op de gespecialiseerde bedrijven in de periode 1987-2000 gestegen van 28% naar 40% en blijft de laatste jaren stabiel. Zij hebben voor het merendeel een vast dienstverband van minder dan 20 uur per week of korter dan 8 maanden per jaar. Van de werknemers was in 2000 18% ongeschoold, had 55% een LBO-opleiding, 24% een MBO-opleiding en 3% een HBO of Universitaire opleiding. Het gemiddeld opleidingsniveau gaat geleidelijk omhoog.

Areaalontwikkeling 2000-2006

Op basis van informatie van lokale overheden en (gewestelijke) sectororganisaties is de areaalontwikkeling in de periode 2000-2006 geraamd onder invloed van de autonome ontwikkeling en de herstructurering. Het areaal glastuinbouw neemt naar verwachting in de periode 2000-2006 in de meeste onderzochte regio's af. Alleen in Oost-Brabant wordt nog een groei van het areaal voorzien (tabel 1). In absolute zin is de afname van het areaal in het Westland het grootst. Deze kan worden verklaard vanuit een autonome afname van het areaal van 25 ha gemiddeld per jaar en een afname van 45 ha per jaar door herstructurering. De areaalontwikkeling in de onderzochte regio's zal tussen 2000 en 2006 gefaseerd en geleidelijk verlopen.

Regio	Areaal			Werkgelegenheid (mutatie per jaar)		Saldo van vacatures en mutatie werkgelegenheid (aantal per jaar)
	2000	2006 (r)	mutatie (in % per jaar)	werknemers	%	
Westland	3.248	2.830	-2,3	-118	-1,6	+247
Aalsmeer e.o.	551	515	-1,1	-17	-0,6	+153
West-Utrecht	62	50	-3,5	-3	-2,3	+3
Over-Betuwe	126	105	-3,0	-6	-2,0	+10
Oost-Brabant	205	240	+2,7	+33	+5,2	+66

Werkgelegenheidseffecten 2000-2006

Aan de hand van de verwachte areaalontwikkeling en de ontwikkelingen ten aanzien van schaalvergroting en intensivering van de productiewijze zijn de werkgelegenheidseffecten bepaald. In de regio's waar het areaal terugloopt, ontstaat door de structuurverandering een overtollig aantal werknemers (vast en tijdelijk) van in totaal ongeveer 145 personen per jaar. In Oost-Brabant ontstaat een behoefte aan 33 werknemers per jaar (5,2%) voor de beschouwde dienstverbanden. De werkgelegenheidseffecten zijn in aantallen het grootst in de regio's Westland, Oost-Brabant en Aalsmeer. De effecten per dienstverband in de regio worden in belangrijke mate bepaald door de samenstelling van de glastuinbouwgewassen.

Als het overtollig aantal werknemers met een vast en tijdelijk dienstverband per regio wordt afgezet tegen het aantal glastuinbouwvacatures in die regio blijkt er geen overtolligheid van betekenis meer te bestaan. Deze vacatures bieden de betrokkenen voldoende mogelijkheden om in de tuinbouw werkzaam te blijven. In de regio's Westland, Aalsmeer en Oost-Brabant blijkt door de structuurverandering behoefte te bestaan aan werknemers met een vast dienstverband (247, 153 respectievelijk 66 werknemers per jaar), zie ook tabel 5. In het Westland en Aalsmeer (bij een areaalafname) betreft dit het vaste dienstverband van >30 uur per week en in Oost-Brabant (bij een areaaluitbreiding) betreft dit de vaste dienstverbanden van >20 uur per week.

Conclusie

De effecten op de werkgelegenheid voor werknemers blijven door de structuurverandering in de glastuinbouw in de periode tot 2006 naar verwachting zeer beperkt. Belangrijke reden hierachter is dat het proces van herstructurering geleidelijk verloopt. Hierdoor vinden werknemers relatief eenvoudig elders een baan. Dit betekent overigens niet dat er in individuele gevallen geen problemen zijn voor werknemers die hun baan dreigen te verliezen.

Meer informatie:

Rapport 4.02.07 *Werkgelegenheidseffecten door structuurverandering in de glastuinbouw*